

מסורת הש"ס

(א) ופסחים ית: וש"נ,
 (ב) נתי' תוספות מכות ב.
 (ג) נתי' מעידין: (א) נתי' מוסף:
 לעיל ט: ד"ה עמי האם
 וכתוב' לקמן פו: ד"ה
 עבדי: (ד) לעיל ח: [נקטן
 עב: משום ו: ודף ט"ג:
 (ה) [נקטן עתה: ד"ה עה"ל:
 (ו) לעיל ל: (ז) נתי' כעין
 אחלה ויש אומרים כעין גרון
 ערוך ערך [ארקן: (ח) לעיל
 ט: ודף מ. לקמן פ"ה:
 (ט) ר"ה ל"ו: (י) ונשט טו:
 ע"ז ח"ג: (יא) ר"ה ט"ג:
 (ל) [נקטן מ: (מ) ונמדבר
 (נ) [נבדל' נמדבר: לג.
 ב"ב"ו ועליו מ:]

גליון הש"ס

נב"י ריב"ז ב"י ה"ה
 בפנהדרין: ע"י לעיל דף ה'
 ע"כ כמות' ד"ה מיוס:

הגהות הב"ח

(א) נב"י ה"ה א"ה פ"ה כ"ב
 ר"ל עשרים אומרים שהתרו
 לנגן פ"ב מתי' קוטה הל'
 כ"ה ד"ה לפי אמת הל'
 שקי: (ב) תוס' ד"ה י"ז
 נמי וכו' ד"ה על הערוה.
 כ"ב ע"כ פ"ה וז' כ"ד דף
 כ"ו ע"כ ד"ה המדבר על
 הערוה:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

[א] נב"י ו"ה י"ט ו"ה לומר
 לאוסרה כ"י: כ"ב ע"י משה
 לנגן פ"ב מתי' קוטה הל'
 כ"ה ד"ה שם מתי' השופט
 כ"י ובכ"ב תנתי' אות יוסף
 כאן: (ב) תוס' ד"ה י"ז
 מתי' כ"י י"ז מתי' המדבר
 בעיר הנחת וכו'. כ"ב ע"כ
 לקמן ק"ה ע"כ וכ"כ השיג
 עליהם מתי' ב"ה רענ"ן פ'
 של"ן כ"י ע"כ דף כ"ב ע"כ
 כמה שטי"ק ליקטו דף כ"ה
 ע"כ ע"י תנתי' ח"י:

לעזי רש"י

יושרמ"א. גרון קרב.

מוסף רש"י

אלא להבחין בין שוגג
 למזיד. של"ן יוכל לומר
 קצור הייתי שמתח' (לעזי
 ח: ערות שאי אתה
 יכול להיחייב. דרשמה
 אמר (דברים י"ז) ודרשו
 השופטים היטב והנה עד
 שקר וגו' ועשימה לו
 כאשר זמם לעשות וגו',
 ערות שמתח' יכול לקיים בה
 תורת אמתה הי' עדות, ולי
 לא לא (פסחים י"ב). אין זה
 נכון. אין עדות זו מנוחה,
 ולישמה דקרא נקט (דברים
 י"ג) והנה אמת נטון הדבר,
 דמהאי קרא נפקא לן
 בדיוקו (ע"ז ל:). של"ן
 דנו דיני קנסות. אולם
 ומפנה ושלשים של עבד
 שנתנה תורה קננה אמת
 ליקר ולולא, ומתאר של"ן
 יטוב בלשכת אגוזים לא דנו
 ובעלו דיני קנסות. כתיב
 בתנאים כ"כ שהיא קיימת
 אשר ירשעונו אלהים, דייק
 מומתין ומתוכין בשם רבי,
 כדלמדת קנסותיהן. ומי
 שאינו מתוך אלו דנו דיני
 קנסות (ע"ז ח: ע"ש ב"ב"י).

היו בודקין פרק חמישי סנהדרין

מ"א.

עין משפט נר מצוה

יח א מתי' פ"ב מהלכות
 סנהדרין הלכה ז:
 יב ב מתי' פ"ב מהלכות
 ערוה הלכה ה' פ"ב
 ט הלכה א:
 ג א מתי' פ"ב מהלכות:

תורה אור השלם

1. ובי יוד' איש על רעהו
 לקרנו בקרמח מעם
 מזבחי תתקנו למית:
 שמת כ"א די
 2. ויקריבו אותו המצאים
 אתו מקושש עיצים אל
 משה ואל אהרן ואל כל
 הקהלה: במדבר טו לג
 3. והוצאתם את שניהם
 אל שער העיר ההוא
 וסקלתם אתם באבנים
 ומתו את הבער על דבר
 אשר לא צדקה בעיני
 ואת האיש על דבר אשר
 עשה את אשת רעהו
 ובערת הרע מקרבך:
 דברים כב כד
 4. על פי שנים עדים או
 שלשה עדים יומת המת
 לא יומת על פי עד
 אחד:
 דברים י"ו י
 5. ודרשת וחקרת
 ושללת היטב והנה אמת
 נכון הדבר נעשתה
 התועבה הזאת בקרבך:
 דברים י"ג טו

רבינו הנגאל

וכי יוד' איש על וגו'
 לפיכך מינה התראה
 בהנהיגן כלומר התרו בו
 ועדיין מויד הוא ובנסקלין
 ממקושש עיצים בשבת
 ותוב בארסה מדתכיב על
 דבר אשר ענה על עסקי
 דבר וגריכי כולה פשוטה
 היא: מ"א לן בדענין
 עד שיתיר עצמו למיתה
 דייק רבא מדתכיב יומת
 המת ש"ס מדיוסוף קרא
 המת בענין עד שיתיר
 עצמו למיתה. א"ר עדי
 נערה המאורסה שהומו
 אין נהרגין מתוך שיכולין
 לומר לא באנו להעדי
 עליה שתהרג אלא להגיד
 שנתנה אסורה היא על
 בעלה ואקשינן היאך
 יכולין לומר כי לאוסרה
 על בעלה באנו והנה
 הן העירו שהתרו בה
 למהו. ופרקינן בשלא
 התרו בה מפני שהיא
 חבירה. וכ"י יוסי בר'
 יהודה הינו חבר אינו צריך
 התראה שלא נתנה התראה
 אלא להבחין בין שוגג
 למזיד כלומר שלא יאמר
 ההורג לא הייתי יודע כי
 ההורג נהרג אלו ידעתי
 לא הייתי הורגו והחבר
 אינו יכול לומר לא הייתי
 יודע וכיון שיכולין העדים
 לדחות ולומר לאוסרה
 על בעלה באנו נמצאת
 עדותן מתחלה עדות שאי
 אתה יכול להיחייב שנאמר
 ועשימה לו כאשר זמם
 לעשות ואתה שיכולין
 לדחות כענין הוה ויש
 לומר שלא העירו להריגה
 גם אם נמצאו זוממין
 אין נהרגין גם היא
 אינה נהרגת בעדות זו
 שאינו מתקיים בענין הוה
 הינה במומקין ואליבא
 דר' יוסי אשה חבירה כיון
 שיכולין העדים לדחות
 כענין הוה היא שהנרגת
 היכי מתחלה. ופרשינן
 כשישערו עליה כי נתנה
 הנה נאסרת בעדות זו
 לבעול ולבעול דק"ל כשם
 שאסורה לבעול כך אסורה

תניהו ענין למלקות. וצנז"ש דרשע רשע ליכא למילף (מלעיל
 77 י) כיון דרשע צעדים זוממין כתיב ועדים זוממין
 גופייהו לא צערי המלקות: **וא"י** כתיב כי יוד'. מימה להתראה
 צעיר הנדמת ב' מנ"ל דמהני לא אחיא שכן ממונן פלט ולעיל [77 מ]:
 משמע דבענין המלקות:

אבל סקילה דחמורה אימא לא.
 כולה שמעתין הכל ולעיל
 לא ילפי חייבי מיתות מהדדי ומימה
 מנא לן דנסקלין ונשרפין פטורים מן
 התשלומין ללא יהיה אסון ברזל
 כתיב (שמות כ"א):
באשה חבירה. ולא צעיר ר'
 יוסי שיתיר עצמו מלמיה
 אי נמי חנר כלילו המיר עלמו:
לאוסרה על בועלה שני באנו.
 הוה מנ"ל למימר דליירי
 שזינתה ולא ידעי מי הוא: **אי נמי**
 שזינתה מקרובה. ואל"ת אכתי מנ"ל
 אמרי לפסולו בעדות זאלו דכא על
 הערוה (ט) פסול לעדות ו"ל דל"כ הל"ל
 פלוני צא על נערה המאורסה:
 כנאלו

התיר עצמו למיתה: מנא לן אמר רבא ואיתימא חזקיה אמר קרא **איומת**
 המת "עד שיתיר עצמו למיתה אמר רב חנן" עדי נערה המאורסה
 שהומו אין נהרגין מתוך שיכולים לומר לאוסרה על בעלה באנו (ט) והא אתרו
 בה דלא אתרו בה ואי לא אתרו בה היכי מיקטלא **באשה** חבירה ואליבא
 דרבי יוסי בר' יהודה דתניא **רבי יוסי** ורבי יהודה אומר חבר אין צריך
 התראה לפי שלא נתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד וכיון
 דאינהו לא מיקטלי איהי היכי מיקטלא הויה לה עדות שאי אתה יכול
 להזימה (ט) וכל עדות שאי אתה יכול להזימה לא שמה עדות הכי נמי
 קאמר מתוך שאין נהרגין שיכולין לומר לאוסרה על בעלה באנו אף היא
 אינה נהרגת והויה לה עדות שאי אתה יכול להזימה אלא **באשה**
 חבירה דקיימא לן דמיקטלא אליבא דר' יוסי בר' יהודה היכי משכחת
 לה כשזינתה וחזרה וזינתה והא יכולין לומר א' לאוסרה על בועלה שני
 באנו שזינתה מבעול ראשון אי נמי שזינתה מקרובה מאי שנא נערה
 מאורסה דנקט אפילו נשואה נמי אין אלא אפילו האי דלא יתבא תותיה
 יכולין לומר לאוסרה על בעלה באנו אמר רב **חסדא** אחד אומר בסייף
 הרגו ואחד אומר **בארירן** הרגו אין זה נכון אחד אומר כליו שחורין ואחד
 אומר כליו לבנים הרי זה נכון מיתבי **נכון** שיהא נכון אחד אומר בסייף
 הרגו ואחד אומר בארירן הרגו אחד אומר כליו שחורין ואחד אומר כליו
 לבנים אין זה נכון תרגמה רב חסדא בסודר שחנקו בו דהיינו סייף
 נכון התם נמי כגון שבעט בו בסנדלו והרגו ת"ש **מעשה** וברק בן זכאי
 בעוקצי תאנה אמר רמי בר חמא כגון שעקץ תאנה בשבת דעלה קא
 מיקטיל והא תניא אמרו לו תחת תאנה הרגו אלא אמר רמי בר חמא כגון
 ששפדו בייחור של תאנה ת"ש אמר להן תאנה זו עוקציה דקין עוקציה גסין
 תאנים שחורות תאנים לבנות אלא אמר רב יוסף מנן זכאי לותיב איניש
 שאני בן זכאי דבדיקות כחוקיות משוי ליה מאן בן זכאי אילימא **רבי יוחנן**
 בן זכאי מי הוה בסנהדרי והתניא **כל** שנותיו של רבי יוחנן בן זכאי
 מאה ועשרים שנה ארבעים שנה עסק בפרקמטיא מ' שנה למד ארבעים
 שנה לימד ותניא **ארבעים** שנה קודם חורבן הבית גלתה סנהדרי וישבה
 לה בחנות ואמר ר' יצחק בר אבודימי לומר שלא דנו דיני קנסות דיני קנסות
ס"ד אלא שלא דנו דיני נפשות ותנן **משחרב** בית המקדש התקין רבן
 יוחנן בן זכאי אלא בן זכאי דעלמא הכי נמי מסתברא דאי ס"ד רבן יוחנן בן
 זכאי קרי ליה ר' בן זכאי והתניא מעשה וברק רבן יוחנן בן זכאי בעוקצי תאנים
 אלא תלמיד היושב לפני רבו הוה ואמר מילתא ומסתבר להו טעמיה:
 וקבעוה

וקבעוה

דעל כרחק בתאיני ענמן אי אפשר
 להרוג: **כתיב** וכל אשר יולד כלי להכחש וכו' היכי דתקיות מתכחשי דצדק אחר זה אומר בתמקוס פלוני
 וזה אומר בתמקוס פלוני דהיינו דבר אחר דהמקוס לא הרגו הכי נמי דיקות: מי הוה **בסנהדרין**. צעשה שחיו לנין דיני
 נפשות: **ארבעים** שנה. ראשונים עסק בפרקמטיא אמעיים למד הארונים לימד ונעשה דיין ומורה הוראות: **חמשים**.
 מקוס היה צירושלים וכן שמו: דיני קנסות **סלקא דעתך**. וכי לשכת הגזית גורמת לדיני קנסות: **אלה** דיני נפשות. שאין דיני
 נפשות בכל מקוס אלא צדוד שסנהדרי נוהגת בלשכת הגזית שגאמר (דברים י"ז) וקמת ועלית אל המקוס למלמד שמקוס גורם וכיון
 דחזו דנפשי רוחמי ולא היו מספיקין לדון עמדו וגלו משם: **וטען** משחרב צים המקדש וכו'. וכיון דרבן יוחנן בן זכאי היה קיים אחר חורבן
 נמנאל דארבעים שנותיו האחרונים לא דנו נפשות דהא ארבעים קודם חורבן צנזלו: **ואמר** מילתא. לפני דדיינין רבותיו ואיסתבר להו טעמיה:

(א) נראה דל"ל ברי לני. (ב) צ"ל דמיותו פי' כפינאל ע"ד תפינאל לרפאל שיהיה לקמן מ:]